

بسمه تعالی

خدمات متقابل مسجد و جوانان

مولف: مرتضی عزیزی

azizimorteza28@yahoo.com

مسجد خانه خداست و خداجویان، ساکنان این مکان آسمانی‌اند. مسجد آب گوارایی است که جان انسان‌های تشنه معنویت را جلا می‌دهد و روح کمال‌جویان را طراوت کمال‌یابی می‌بخشد. اما این مومنان پاک‌اندیش‌اند که با ساخت و آبادانی مسجد و پویا کردن و نشاط بخشیدن به برنامه‌های آن خدمتی متقابل به مساجد ارائه می‌دهند. جوانان، اما فعال‌ترین افراد در عرضه این خدمت‌اند. چه این‌که بالاترین اثر پذیری از فضای مسجد را نیز این قشر دارد. امام صادق (ع) می‌فرمایند: «علیک بالأحداث، فإنهم أسرع إلی کل الخیر؛ جوانان را دریابید، زیرا که آنان سریع‌تر به کارهای خیر روی می‌آورند.» (کافی (ط-الاسلامیه) ج 8، ص 93، ح 66)

در این مجال نخست به برخی از مهم‌ترین خدمات مسجد به جوانان اشاره می‌کنیم، سپس به برجسته‌ترین خدماتی که جوانان به مسجد دارند اشاره خواهد شد.

خدمات مسجد به جوانان

1. سازندگی معنوی

مسجد به دلیل بهره‌مندی از ظرفیت بالای فرهنگی، دینی و اجتماعی می‌تواند نقش بسزایی در سازندگی معنوی و صیانت دینی جوانان داشته باشد. مقام معظم رهبری در این باره فرموده‌اند: «ما باید نگران دین مردم باشیم. بهترین جا برای حفظ دین مردم، همین مساجد است.» مسجد، مرکز ارزش‌ها است و جوانان با حضور در آن، از رهگذر صدق و اخلاص، نیازهای خویش را رنگ خدایی می‌دهند و روحیه معنوی خود را قوت می‌بخشند. در سال‌های پس انقلاب شکوهمند اسلامی به ویژه در دهه اخیر، مساجد با برگزاری مراسمات معنوی و روح بخشی چون اعتکاف، دعای ندبه و کمیل، احیای لیالی قدر و... نشاط بخش معنوی دل‌های جوانان بوده‌اند.

2. ارائه اندیشه اسلامی

باید اذعان کرد که جوان امروزی مشتاق فهم عمیق از دین و حقایق و اسرار عبادات و درک لطیف‌تر از تعالیم اسلامی است. مسجد به شایستگی، ظرفیت پاسخگویی به این اشتیاق مقدس را دارد. حضور روحانیون و علمای دین در مساجد پاسخی به خواسته‌های فطری قشر جوان به شمار می‌آید. حلقات معرفتی و جلسات و محافل اندیشه دینی تشکیل شده در مساجد نقش سترگی در تربیت و بالندگی نسل نو ایفا کرده‌اند.

3. ارائه سبک زندگی دینی

مساجد، زمینه آموختن سبک و سیاق زندگی معنوی و اسلامی جوانان در رفتارهای اجتماعی، شخصی و خانوادگی را از طریق مبلغان، روحانیون و عالمان وارسته دینی در قالب سخنرانی، وعظ و خطابه در منابر مساجد که یکی از عناصر و اجزای مهم مساجد در انتقال پیام‌ها محسوب می‌شوند، فراهم کرده‌اند. مساجد در کنترل غرائز دوران جوانی و دوری آنان از فساد و گناه بسیار موثر عمل کرده‌اند. امام علی (ع) می‌فرمایند: «من اختلف الی المسجد أصاب ... کلمة تردّه عن ردی، او یترک ذنبا خشیة او حیا؛ کسی که به مسجد رفت و آمد می‌کند ... کلماتی می‌شنود که او را از فساد و گناه باز می‌دارد. و یا به خاطر ترس [از خدا] یا حیا و آبرو، گناهی را ترک می‌کند.» (وسائل الشیعه، ج 3، ص 480)

4. ایجاد اخوت و برادری

جوانان با حضور در مساجد فرصت می‌یابند از بین اهل مسجد، برادران یا خواهران مناسبی، از حیث دینی، برای خود بیابند که از نظر دین و عبودیت با آنان هم‌رنگ هستند و توان ایجاد گروه‌های اجتماعی هماهنگی را دارند. امام صادق علیه‌السلام می‌فرمایند: «لا یرجع صاحبُ المسجدِ بأقلِّ من إحدى ثلاثِ خصالٍ: ... وأما أخٌ یستفیده فی الله؛ اهل مسجد به کمتر از یکی از سه امتیاز از مسجد بر نمی‌گردد [که یکی از آنها] دوستی است که از او در مسیر خدا استفاده می‌کند.» (وسائل الشیعه: ج 5، ص 193)

خدمات جوانان به مسجد

1. مطرح کردن مسجد به مثابه پایگاه مردمی انقلاب اسلامی

در مراحل مختلف انقلاب، دوران هشت سال دفاع مقدس و شرایط مختلف کشور این جوانان مسجدی بودند که در صیانت از حریم دین و انقلاب، نقشه‌های دشمنان را نقش بر آب کردند. هم

اکنون نیز نسل جوان کشور اسلام با تجهیز خود به تقوا، دانش و بصیرت، از اسلام، انقلاب و آرمان‌های آن دفاع می‌کنند.

2. احیای کارکردهای مسجد

مسجد دارای ظرفیت‌ها و کارکردهای گوناگون در عرصه‌های مختلف است. کمیت و کیفیت فعالیت‌های اهل مسجد در بروز این ظرفیت‌ها و کارکردها نقش تعیین‌کننده‌ای دارد. در این میان جوانان به لحاظ بهره‌مندی از نیرو و نشاط جوانی معمولاً بیشترین سهم را در تحقق ظرفیت‌ها و کارکردهای مسجد به خود اختصاص داده‌اند. جوان که برنامه‌های مسجد را همسو با نیازهای معنوی خویش می‌بیند، مشتاق حضور در مسجد و حرکت در مسیر فعالیت‌های اهالی مسجد است. به همین جهت، در مساجد موفق، در تصمیم‌گیری‌ها و برنامه‌ها مختلف نه تنها به جوانان توجه خاص شده است، بلکه آنان را در برنامه‌ریزی‌های مسجد مشارکت داده شده‌اند تا در متن کارها قرار گیرند و خود را عضوی از خانواده معنوی مسجد بدانند. حضور فعال و مستمر جوانان در فعالیت‌های مسجد، به عمران و آبادانی معنوی و احیای کارکردها و بروز ظرفیت‌های مسجد انجامیده است. شواهد بیانگر این امر هستند که جوانان به مثابه بازوان نیرومند مساجد در پیاده شدن کارکردهای آن و زنده نگه‌داشتن ارزش‌های مسجد بسیار موثر بوده‌اند. تلاش و تکاپوی این قشر در عرصه اجرای برنامه‌های مسجد، نوید بخش پویایی و زنده ماندن راه و رسم مسجد خواهد بود.

3. رونق بخشی به مساجد با فعالیت‌های فرهنگی و هنری

جوانان با برگزاری برنامه‌ها و کلاس‌های فرهنگی هنری هم‌چون قرائت، ترتیل، حفظ و مفاهیم قرآن، مفاهیم نهج‌البلاغه، تفسیر قرآن و هنرهای تجسمی (عکاسی، خوشنویسی، طراحی و نقاشی)، کلاس‌های تقویتی و تشکیل گروه‌های سرود، تواشیح و ابتهال و... در رونق بخشی به مساجد بسیار موثر بوده و هستند.

4. ساخت و عمران مساجد با حرکت‌های جهادی

در مناطق محروم و آسیب‌پذیر، این جوانان این مرز و بوم هستند که با داشتن روحیه جهادی و ایثار بدون هیچ چشم‌داشتی به ساخت و عمران مساجد همت گمارده، خالصانه در این مسیر هر ساله در شرایط سخت آب و هوایی مناطق مختلف، قدم به عرصه کار و تلاش گذاشته‌اند.

امید است در سایه تلاش متولیان فرهنگی و دست اندرکاران امور مساجد حضور فعال تر و پررنگ تر جوانان در مساجد و تربیت یافتگی بیش از پیش آینده سازان کشور اسلامی مان را با محوریت مسجد شاهد باشیم.